

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсийн
гээтхалэм
къыщегъэжьагаа кыыдэкы

Адыгэ Голос адыга

макъ

№ 65 (21554)

2018-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
МЭЛЫЛФЭГЬУМ и 18

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИИЭП

Кыыхэтутыгъэхэр ыкчи
нэмэгдэх кыбэрхар
тисайт ижүүлэгчийн
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээст

Италиеми къыдыдэдгээжьыщт

Италием щыщ предпринимательхэм ялтыкло купышхо Адыгейим тыгъуасэ къэкүагь. Италием и Лыклоу Урысые Федерации щылэ Паскуале Терраччиано ахэм пэцэнэгъэ адзэрихьагь.

Джаш фэдэу лыкло купым хэтигъэ Италием ипосольствуу Москва щылэ исатыу-экономикэ отдел иапэрэ секретарэу Катерина Джильто, Италием икомпаниихэр Иэккыбым иштэгъэнхэмкэ Агентствэм Москваклэ икутамэ ипашэу Пьер Паоло Челестэ, Италием и Генеральнэ гъэшлэгэе консулэу Кыблэ федеральнэ ыкли Темир-Кавказ федеральнэ шъолырхэм ашылэ Пьерпаоло Лодиджиани, консульскэ корреспондентэу Волгоград щылэ Стефано Rossi, джаш фэдэу льэнэгъю зэфшэхъафхэм: мэкүмэцчим, псауныгъэм икъеухумэн, псоольшыным, зеконым афэгээзэгэе предприниматель 60 фэдизыр.

Авшъэрэ зэлукэгъу

Адыгейим и Лышхъээ
Күмпүл Муратэр
Италием и Лыклоу
Урысые Федерации
щылэ Паскуале
Терраччианорэ
зэдэгүүшигъу
зэдэгүүлаагь.

Язэхыныгъэ зырагъеушъом-
бгүүнимкээ, республикэм ико-
номикэ инвестициихэр къы-
хальханхэмкэ амалэу щылэхэм
атегүүшигъэх. Италием Ады-
гейимрэ ясатыу-экономикэ зэ-
дэлэжъэнэгъэ хэхьоньгъэ рагъэшы,
Урысые инвестицион-
нэ форумэу Шячэ щылэхэм
зээгэхыныгъэ щылэхэм
агъэцаклэхэ зэршоигъор льэн-
нэгъуитуми къаалагь.

«Тиджирэ лъэхъан лъэнэгъо-
хэмкээ федэу щыт зэдэлэжъэ-
нэгъэм мэхъанэшо ил. Тине-
пэрэ зэлукэгъу ар дээюу къе-
ушхъаты. Тиреспубликээ Италиер Иэккыб къэралыгью гу-
сэгүү анах цыхэшлэгүүхэм
ащын хууль. Урысыем икъе-
ралыг федэхэм алерэ чээзюу
къалкырыкызэ, Адыгейр та-
пэки зылпылыгъу лъэнэ-
куабхэмкэ Иэккыб къэралыгью-
хэм зэдэлэжъэнэгъэ адьрийн
ары», — хигъеунэфыкыгь
Күмпүл Мурат.

Италием и Лыклоу Урысы-
ем щылэ гүфбэнэгъэ хэльэу
къызэрэгэгъокыгъэхэм пае
Адыгейим и Лышхъээ зэрэф-
разэр, Урысыем ишольырхэу
псынкэу хэхьоньгъэ зышы-

хэрэм тиреспублике ахилтызээ,
зэдэлжээнэгъу къылдьирялэх
хигъахь зэршоигъор руяагь.

«Урысыемрэ Италиемрэ непэ
льэнэхъуабэлэ зэдэлжээнэгъу
зэдэгяя. Урысые Федерации
дэдэдээм экономикэ кризисим
къыхэхъяжы, гүшүйэ «инвести-
циихэр» зыфиорэр мыш бэрэ
щаагъэфедэ. Аш фэдэ екслаклэх
тэ кыдэгэгъаштэ. Урысыем
зэдэлжээнэгъу дытилэр нахь
дгээпти, «Италием къышыда-
гъяжыгь» зыфиорэр тытеки-
ныш, «Италием къыдьидэд-
гъяжыгь» зыфиорэр тытекхэ
тшоигыгь. Джаш пае тэ анахэу
тинаэ зытедгээтиштэр проектэу
едгээжагъэхэм ягъэцэлэнкэ
хэхьоньгъэ тшынир ары. Уры-
сыем ишольырхэу анахэу
чаныгъэ къызыхээгъафхэрэм
бизнес тофтхабзэр ашызэхэт-
щэнэу зыкитхуягъэр аукю-
дыгу щытэп. Адыгейр аш фэдэ
шьолырхэм ахэтэлтытэ, Иэнат-
лэм сзылхуягъэм къыщегъэ-
жагъэу шуудажэх ары ятлонэрэ
чылэу сыздэгкүагъэр», —

хигъеунэфыкыгь Паскуале Тер-
раччиано.

Адыгейим и Лышхъээ лъэн-
нэхъуитуми язэдэлжээнэгъу
льягъяжытэ зэршоигъор, дунэе
инвесторхэм зэпхыныгъэ адэ-
шыгъэхэмкэ республикэм опы-
тышо зэрилэр къыдалтытээ,
инвестициихэр къыхальхан-
хэмкэ амалхэр зэрээхаштэ-
хэр къыуагь.

Адыгейимрэ Италиемрэ язэхыныгъэ агъэптишт

Адыгейим и Лышхъээ
Күмпүл Муратэр
Италием и Лыклоу
Урысые Федерации
щылэ Паскуале
Терраччианорэ
зэдэгүүшигъу
зэлукэгъу үүж
зэхэсгыгъу

«Италиемрэ
Урысыемрэ тофшэн
ыкли сатыу-экономикэ
зэпхыныгъу ялэр:
Урысыем и Кыблэ
Италием чылпэу
шибуятырэр»,
«Адыгейим
зэпхыныгъу дырилэр
гээптигээнхэмкэ
амалэу щылэр»
зыфиорэр зэхаагь.

АР-м и Лышхъээ пэублэ пса-
лэе къышызэ, Урысыем ишоль-
лыр анах дахэхэм ашынэу
Адыгейим къэктогьэ хъаклэхэм
шүүфэс гүшүйэхэмкэ закыни-
гээзагь. Мыш щылсухэрэ цыф-
хэм яшуагъэлэе республикэм
экономикэ хэхьоньгъэхэр зэри-
шыгъэрэр, къэгъэлэгъоныбэлэ
Урысыем исубъектхэм азыфагу
пэртнгыгь зэрэшигъыр къы-
хигъэшыгь. Ильэс къэс респуб-
ликэм лэжыгъэ бэгъуагъэ къы-
зэрэшахыгъырэр, мэкүмэш
хъызметэм зыпкь итэу тоф зэ-

ришэрэр, социальнэ лъэнэ-
къомкэ гъэхъэшшүхэр зэри-
лэхэр хигъэунэфыкыгь.

— Тиэкономикэ мылтуу кы-
хэзэльхэ зышоигъо постэуми
тоф адэтшэнэ, лъэнэхъохэм
шүугээ къафэзыхыщхээ про-
ектхэр дгээцэлэнхэм, тизэхы-
нгээ дгээлтэнэм сидигүү
тыфэхъазыр. Урысыемрэ Ита-
лиемрэ зэфшытыкэу ялхэр
лэшэлгээ пчагъэм къапкы-
рэклэ. Джирэ уахтэм мы къе-
ралыгъор Урысыем иныбджэ-
гүүшүхэм ашыл. 2017-рэ ильэ-
сийм изэфхэхысыжхэмкэ, къэ-
ралыгъуитум ятовархэм ягъэ-
зеклон процент 21-кэ нахынэ
хууль. Тапэки тизэхыныгъэ
дгээлтэнэм тыщэгугы, —
къыуагь Күмпүл Мурат.

АР-м и Лышхъээ кызэрэ-
хигъэшыгъэ, античнэ Рим зы-
щылэрэ уахтэм Средиземно-
морьем укыкынныш хы Шу-
цэлэм, Кавказым инэпкхэм
укусээр ялолцшхээ сатышылэ-
пэгогухэр щылагъэх.

(Икэух я 2-рэ н. ит.)

Италиеми къыдыдэгъэк Ышт

(Иккезүх).

А ллэшэгъу чыжъэхэм мы йэкъыб къэралыгъомрэ Кавказрэ экономичесэ шоигъоныгъэу ялхэр зэтэфэцтывгъэх. Зы льэнэйкъом-кэ предпринимательствэр сыйдигъуи зыгу иль итальянскэ щэфаклохэм, адрэбгүумкэ ювшэныр зикэсэ ыкли зыгу ихыгъэу щыт адыгэхэм яшуа гэвкэлэх иль-сишье пчьягъэм кынкоцл федэ кытэу ахэр зэдэлэжъагъэх, язэпхынгъэ агъэлтигъ.

— Мэкъумэц хъызметэмтэй
ильэнэхоктэ Италиемэр рес-
публикаем ипредприятиехэм
ащищхэмрэ бэшлагъэу юф зэ-
дашгээ. Джаш фэдэу зеконым
хэхъоныгъэхэр ышынхэмкээ,
чиушьомбгуунымкээ итальянцэ-
хэм юшигэхэе амалэу алэхэлтыр
тшыгъэшгээгэон, ар кызыфэдгээ-
федэнным тифэхъазыр, — кыы-
лагъ АР-м и Пышчыхээ

Республикэм ипаще кызызэри-
лыгажемкээ, мы аужыре ильэсхэм
къакъоц анах мэхэнаншго
зэрэтийрэд шьольтырым иэконо-
микэ къыхальхъэхэрэ инвести-
циихэр нахыбэ шыгъянхэр ыкыл
предпринимательствэм хэща-
гъэхэм нахь чанэу тоф ашлэн

хэтэрыкхэр къащыгъэкыгъэнхэр. Мэкъумэш продукциер къыдэгъэкыжыгъэным пae пэрыйнтыгъэ зыыгъхэг итальянскэ шыкхэр къызэфдэгъэфдэнхэм, аш фэлорышэцт зэпхыныгъэм ильэнүүкъо пстэуми татегуцыжэным тафхэхьязыр, — къытуагъ Къум-пыл Мурат.

Шыгъашко къэзытышт ыкыл мэхъанэшко зэрарьрэ лъэныкъоу республикэм ипащэ зигугъу къышыгъэр энергетикэр ары. Ашкыл, нэмыхк лъэныкъохемкыл юф зэдашлэним, сатыу-экономикэ, культурэ ыкыл ныбджэгъу зэпхыныгъеу ялэр гъэптигъэным зэрэфхэзьазырхэр күлгэхтхыгъ.

Паскуале Терраччиано гуцы-
лэр зештэм, гүфээнэгүй эхэлзүү
зипэшээ лыкло купым кыль-
тъокыгүй эстэуми, анахээл
АР-м и Лышьхьээ, зэрафэрэзэр
кынгуагь. Италиемр Адыгейимрэ,
мынж юф ащызышлэхэрэ компа-
ниихэм язэлхынгүй гээпти-
тэгъянэм мэхъянэшхо илэу, не-
пэрэ зэйуклэху-зэдэгүүщүйгүр
аш фэлорышлэнэу ынъяатай

— Къэралыгъо политикэм зыкъыфэбгъазэмэ, санкциехэм,

мыр-Кавказ федеральне шьо лъырхэм ашыїэ Пъерпаоло Лодиджиани къызэрэхигъещы гъэмкїэ, ильяс пчъагъе хъугъез Адыгейр зишлэрэр. Республики

гетикэм, псауныгъэр къэухуут мэгъэнэм, нэмыхкхэмки Адыгейимрэ Италиемрэ юф зэдашлэн, язэпхыныгъэ агъэптын алъекъыштэу къытуагъ. Гухэлъеу щылэхэр щылэнхыгъэм щыпхыры-щыгъэнхэм пae лъэныкъохэм пшъэрлыгъ тэнэфагъэхэр зы-фагъэуцужынхэшь, охътэ бла-гъэм ахэр зэшлэхгъэнхэм анаэ тырагъэтын фаеу ылъытагъ. Адыгейим къихъэхэрэ инвестор-хэм, бизнесменхэм пэриохуу ямылэу юф ашлэнхм мэхъянэш-хо езытырэ АР-м и Лышихъэу Күмпльыг Мурат фэрэзагъ.

Күмпүлгүн Мурат фрэзэй. Италием къыкыгыр лыкто купым хэтих мэкүү-мэцьым ыкчи гъомылапхъэм икъыдэгэхъэкин фэгээзэгтээ компаний 10, псэолъяшыным ыкчи мебелым икъыдэгэхъэкин хэщгэгтээ компании 14, псауныгъэр къэухуумэгъеным, зеклоным япхыгъэхэр, банки 3, нэмүкхэри.

Республикэм ипащэхэм зэралтытэрэмкээ, инвестициехэр ахэпльхъянымкээ анахь хъопсагьюхэу щигтхэр индустриальнэ паркхэр арых. Ахэр инфраструктурэмкээ ыккү коммуникациехэмкээ зэтэгжээлжихээ, инвесторхэр нахьыбэ шыгынхэм ыккү бизнесым хэхжоньгэхэр ышынхэм фытегжээлжихээ.

Адыгейим инвестиционнэ амалхэу IækIэльхэм, гъэсэнгъэм, медицинэм, зеклоным хэхъончыгчэв ашыхэрэм намык!

льэнэыкъохэм клэкіеу къатегу-
щыагъ АР-м и Премьер-мини-
стрэ Александр Наролинир. Мы
аужыре ильэсхэм республикэм
иэкономикэ инвестициеу къы-
халхъэрэр хэвшыкъеу нахын-
бэ зэрэхүүгъэр анах шхъяаеу
ащ къыхигъещыгь. 2017-рэ ильэ-
сым а пчъагъэр сомэ милли-
ард 22,9-м клэхъагъ. Адыгейр
нэмыкш шольтырхэм къазэрэ-
хэштире ыккы дунаим зэрэшти-
зэлъаш!эрэ адыгэ къуаем ыккы
щыгум амалхэу къатыхъэрэр
тапэккы зерагъэфедэштхэр хи-
гъяунэфыкъыгь. Италием ибиз-
несменхэм къызфағъэфедэнхэ
альэккыщт инвестиционнэ пло-
щадкэ хъазырхэм (зэкэмккы 75-
рэ) АР-м и Правительствэ и
Тхъаматэ ягугъу къышыгь.
Къумпыл Муратрэ Паскуале
Терраччианорэ къызэрэхагъе-
штигъэу, Италиемрэ Адыгейим-
рэ бэккэ зэфэдэх, чыюпсым
къышгэжъяагъэу цыифхэу ашыг-
сэухэрэм язеккыаккэ, ягупши-
саккэ зэрээтехъэрэм нэсэу. Ащ
даклоу яштоигъоныгъэхэри зэ-
фэдэх, шуагъэ къытэу тоф
зэдашлэнир, язэпхыныгъэ агъэ-
пүтэнир арых.

Пленарнэ зэхэсгүйгөм ыүүж АР-м и Лышъяэрэ Италием и Лыклю журналистхэм къя-
клилгээх, мыхэм упчэу къа-
тыгъэхэм джэуапхэр къараты-
жыгъэх

*Сурэхэр А. Гусевым тыри-
хыгъах*

амал ятыгъэнир арых. Ыпекіл
лықтотэнымкіл, хәхъоныгъәхэр
ышынхэмкіл амалышуҳэр зы-
ләкілшіл шыбылдырау. Алығеңір шыт

— Зәкімкі шылтыр про-
дуктүм (ВРП-м) ипроцент 20-р
— промышленностым, процент
16-р — мәккүмәш хызызметым
непә ательягъе. Шәпхәшүхәм
адиштәр гъомыләтхә ыкы мә-
күмәш продукциер къыдәгъе-
кыгъеным непә мәхъянәшко-
етты. Ащ дақлоу мәккүмәш-
къыдәгъе кызыжын комплексим
изәхәтикы ызыхокыныгъе хәр
фәхъух. Ащ хәхъе итальянскә
шыккәхәр кызыфәдъе федәкәзә
мы аужыре ильесхәм чыигаха-
тәу республикәм щыдгъетыс-
хаягъәхәм зәрахәхъуагъер. Ав-
тономнә провинциеу Больцано-
Кыяблә Тиролым Адыгеим
иپыкло куп зызығынә нәуж
Италием кырашыгъәхә чыиг
цыккүхәр апәрәу республикәм
щыдгъетыс хаягъәх. Ахәр кызыз-
рәккүхәрәр, язытет зыфәдәр
уплъеккүгъенымкә апәрә уахъ-
тәм Италием испециалистхәр
тиупчыкъягъуагъәх. Гүхәльәу ти-
ләхәм ащищ мы еклөләкә дә-
дер кызыфәдъе федәзә Теуцожь
районым щыдгъепсыщ гъәф-
квабытты алъзыкъ. Урысвер
кылхәмалажаэу непә дунаим
зылкытыныгъе ильын ыльэкъы-
щтәп. Тизәлхыныгъе нахъ пытә
зәрәхъуэр пчыаъәхәми къаъе-
льягъо, 2017-рә ильесым то-
варооборотыр нахъыбә зәрәхъу-
гъэр ащ ишыхъат. Мы ильесым
Шъачә щыкъогъе форумым сы-
хәләжъягъ. Москва ыкы Санкт-
Петербург анәмыйкәзә нәмыйкә
шылтырхәу инвестициехәр зы-
хэттльханхә тльэккүштхәм
тынаә атедгъетышт, ахәм Ады-
гейри зэу ащищ. Кыыдәгъе-
кырә продукциер, ежы Италиер
зәрәпсаоу, Урысым щыпсәу-
хәрәм ашыгъашыгъон. Арышъ,
льэнкүкүйтүм шуагъе къафә-
зыхъыщтхә предприятиехәр зәхә-
щэгъенхәмкә, проектхәр щы-
ыныгъәм щыгхырышыгъенхәмкә
иэпүгъу тафәхъуным тыфәхъа-
зыр. Италием икомпаниябәм
Адыгеим лоф щашә, ахәм яп-
чыагъә джыри нахъыбә шы-
гъенир, тизәлхыныгъе дгъэпти-
тәнир пшъерыль шъхъа, —
кыуагъ Италием и Лыкло.

нэмүк! Йоғығохэм ямылтыгъеу Урысыемрэ Италиемрэ сыйдигүн зэгурьыонхэ, хэкыпш къагъотын алъэкы. Урысыер къичамынцахъац нега дунзим

кэм хэхьоныгъэхэр ышынхэмжлэх
амалышуухэр зэрэлэхээлхэр
анах шльхяаэу хигьеунэфыкыгыг
Мэкүмэш хызметым даклоу
зекюним, дсаэлгэшүүним, энергийн

Италиеми къыдыдэгъэкъышт

Медицинэ зеконым анаэ тырагъэтышт

Италием къикыгъэ лыкъо купым щыщхэмрэ Адыгейим медицинэ юфышэхэмрэ зэукигъу тигъуасэ яагъ. Адыгейимрэ Италиемрэ мыш ыльэнъыкъокэ юф зэдашэнным, яшуагъэ зэрагъэкъынм икъыфэкъон тегущылагъях.

Адыгэ Республикаем псауныгъэр къеухумэгъэнымкэ иминистрэй Мэрэтикъо Рустем непэ медицинэм ыльэнъыкъокэ республикем игъехаагъехэр къылотагъах.

— Къералыгъо медицинэ юпъягъур Урысыем уцугъущу щуу щыгъэнэфагъ. Апэрэ медицинэ юпъягъуу сымаджэм рагъэтотырэр, муниципальна

образованиехэм ащарагъэгъотырэр ыкъи хеушхъафыгъигъэ, технологии пэртихэм адиштэрэр, — къыуагъ министрэм.

— Блэкъигъэ ильээсрэ штэмэ, нэбгырэ мини 2,5-м ехъумэ технологии пэртихэм адиштэрэ медицинэ юпъягъу аграчэгъотыгъ. Медицинэ фэло-фашихэм, юпъягъум апэлхъэрэ мылькум ипроцент 80-р шлокъ зимыэ медицинэ ухумэнымкэ фондым къетупщи.

Аужыре уахьтэмунэ медицинэ организациехэр нахь

жъугъэу республикэм къыщызэуахыхэ зэрхэугъэр Мэрэтикъо Рустем игушиэ къыщыхигъэшт. Ахэм ашыщих лэкъыбунэе юзаплэхэри.

Италием медицинэ юпъягъур шэпхъэшүхэм атээцэ цыфхэм зэрщарагъэгъотырэм, технологии пэртихэу ялхэр зэрагъешэн, зэлхъынгъэе ялэу зэдэлэжъэнх гүхэл зэрялэм АР-м псауныгъэр къеухумэгъэнымкэ иминистрэ зэхэсигъом ынаэштыридзагъ.

Псауныгъэм изэтгэеуцожын

епхыгъэ медицинэ юпъягъур зэрагъэгъотынэу тикъэралыгъо щицэ цыфхэр бэрэ юкъыбым макъох. Чыопсым изытет, заводыкъи нэмийк предпрятие инхэр тишъольыр зэrimigtxer къыдэлтийтэмэ, реабилитацием ыльэнъыкъокэ гъэхъэгъешүхэр тшынхэ амал ти. Арышь, мы лъэнъыкъори тыйзыкъырлын тъэкъыщхэм ашыщ.

— Ильэс 15-м ехъугъ Адыгейим инвестициихэр къызыхаслэхъэрэр, — къеугатэ Италием къикыгъэ купым щыщу Эн-

рико Вентурато. — Къыхэзгъэшти сшойгъу юф адэшлэнэм республикем ихэбээ къулыкъухэр сидигъу эзэрэфхъазырхэр.

Юфтхъабзэм мэхъанашо зыщиратыгъэ лъэнъыкъохэм ашыщ медицинэ зеконым Адыгейим зыщегъэшьюомбгыунымкэ амалхэу щицэхэр, ашцэ пшъэрэльхэу къеуцухэрэр.

ТХАРКЬОХЬО Адам. ГЬОНЭЖЫКЬО Сэтэнай.

Сурэтыр юшынэ Аслын тирихыгъ.

Адыгэ пшъашъэм и Мафэ (мэкъуогъум и 23-м) ипэгъокъи

Лъэпкъым ианахь пшъашъэ дахэ «Сэтэнай» е «Сэтэнэе гуаш» еплоныр тифэ

Тызхэт ильэсүм фэгъэхыгъэу мэфэпчь гъэктэрэгъэхэр, сурэт зэфэшхъафхэр атетхэу, Адыгэ Хасэм къидигъэкъыгъах. Апэрэу гу зылъыозыгъатэрэр, а мэфэпчьмэ гъэтхапэм и 22-р «адыгэ ильэсүк» ёлошь атетхагъ.

Ошьогум ит мазэм епхыгъэ зекэлъыкъуакъэм тифэу ныбжыншхо зиэхэ лъэпкъхэу дунаим тетхэм ар ильэсүм икъихъэгъо альытэштыгъ ыкъи агъэмэфекъытгъ. Аш нэмийкэу, а мафэу гъэмрэ къимрэ зыщызэхкъыжырэмрэ мафэмрэ чэштимрэ зэфэдиз зыщихъурэ гъэтхэпэ маазэмрэ зэрэ Европэу хагъэунэфыкъытгъ. Гъэшээрэ хабээ хъугъэу, адыгэхеми а мафэм дунаим зигъекъэхъэу альытэштыгъ ыкъи агъэмэфекъытгъ, чэшдэсхэр ашыщтыгъах. Хэхыгъэу ар адыгэхэм яильэсүк плоныр сшотэрэзэп, ау къызхекъыгъэри хъишшэу пылтири пшэнэир дээл. Зэфэшхъафэуи аш Навруз, Остара, Авеста, нэмийкъыцэхэри езылохэрэ лъэпкъхэри щиэх. А мафэм, зэрэхабзуу, ос цынэ тэлкү къесытгъ, аш «къэрэу лъэкъо тхъак» ралоштыгъ.

Ятонэрэу гу зылъыозыгъатэрэр «Адыгэ пшъашъэм и Маф» зыфиорэмрэ сурэтэу «Пшъашъэ тхъамат» зытетхагъэмрэ архы. Лъэшэу гукъа анахь пшъашъэ дахэу, губзыгъэу, шэнышоу, зизекъуакъешапхъэу хахырэм нэмийкъыцэ къызэрэфамыгъотыгъэр. Сэри аш бэрэ гукъэ сигъэлъыхъуагъ: Пшъашъэ дах, Пшъашъэ гуаш, Лъэпкънап, Тыгънап, Мэзэнэф, Насынэф, Огубзыу, Амкыаш, нэмийкъхэри къеслэлтэхээз Сэтэнэем сынэсигъ. Сэтэнэем а зэлстэури хэльэу къысщыхъуагъ: «Нартхэм» яапэрэ тхъиль къызэгосхи (2017-рэ ильэс, къ. Мые-къуапэ, н. 35, 67) седжэхъыгъ.

Бзыльфыгъацээр зызэхифы-

рэ нэүжым тхъильым мырэущтэу къыштхы: ...Сэтэнэе — дэхагъэм исимвол (итамыгъ). Адыгээ мэпшъашъэ дахэ запэлтигъэ: «Нартхэм я Сэтэнэе гуашэ пшыгъэми хүн!» алоштыгъ. Аш къыхэкъеу «пшъашъэ дах къыщи къекложыгъ» алоным ыпэу «Сэтэнэар къыщи къекложыгъ» ало нартмэ якъебар къезыуатэрэмэ. Нэүжым, ымэ юштоу шхъэр ыгъэуназуу къекырэ къэльгэгъэм «Сэтэнэем икъэгъагъ» фаясигъ. Ари Сэтэнэем ипчээу къызэрэшигъэгъигъэм хышишэу псаунпыль. Сэтэнэем иакылы, итеплэй, ны зэхъум шэн-зеклуакъэ фэхъугъэри зэблэхъугъэ имылэу тхъильбылыми апхырэклы. Мы тхъильхэм — ордымы, пышнайланлэми — Сэтэнэем фэгъэхыгъэ хышишэмэ чыпэлэ 36-рэ щаубытэ. Сэтэнэар сидигъу ныбжыкъ, акылышиу, шэнышу, зэгъэфагъ, идэхагъэ зызэблихъурэл. Гъэшэгъоныр, ахэм зы чыпэлэ закъо къащыхафэрэп Сэтэнэем идунаи ыхъожыгъэу е къодыжыгъэу...

А еклонлакъэм лъэпкъым гупшисэхшо хилхъагъ — зэпүүгъи къэхү имылэу бзыльфыгъэм дунаир лъэгъэкъуатэ.

Аш фэдиз дэхагъэрэ, сакыныгъэрэ, намысрэ зыхэль бзыльфыгъэу лъэпкъым шошешапхъэу къыгъэлъэгъуагъэм тыйблээхъыкы тауштэу «Пшъашъэ тхъамат» түүгъагъ??? Тигупши-сэ сид пае зэблэхъуагъагъ??? Шынкъеу поштмэ, «Пшъашъэ тхъаматэм» сэ сшьхъэкъе колхоз тхъаматэр апэу сибу къыргъахъэ: хульфыгъэ къогъо, цыфхэр ыгъэдэонхэм фэш

зэмьизэг шэн-хэбээ зеклуакъэхэр зезэхъэхэ... Сызэупчыгъэхэм джарэу къащхэу. Аш нэмийкъеу, зэнэхъокъур зыхыгъэе пшъашъэм шьольыр пшъэрилэ фэмышэу, «Пшынэ» ышыхъе темыгъэтийхъеу, пэло гъэклерэклагъэхэгъигъэу фэшшынир, ышхъэлтийдиту (лэблэлгэ) атетхэгъэн фаери илъэсри атетхагъэу бгэфедэныр бэкъэ нахь къесгъэклы. Сэтэнэем идышшэе мыйэрэсэ е икъэгъагъэ сид пае умыгъэфедэштэ?

Нэмийк епллыкъэ щиэнкъи мэхъу, ау хышишэу пылыр зэрэпильэу «Сэтэнэар», «Сэтэнэе гуашэр», «Сэтэнэем икъэгъагъ» афэуусынр пшъашъэхэмий нахь шьушаэу, лъэпкъицагъэхэмий зэпакуудыирэ ыупашъэм (эпосым) ылъялпэ тэтильэлкъ щыгъэптигъэнэмык нахь еклю сэ къысщэхуу. Зэрэ Адыгэ дунаеу а мэфэк зэнэхъокъум хэлэжээн ыльэкинэу «Сэтэнэем и Маф» плоныри нахь сшотэрэз.

Джыри зы гупшис. Сэшьхъэкъэ лъэшэу сибу къео, Саусырыкъо захэпхыжъэ, нарт эпосым хэт нарт лъыхуужмэ афэгъэхыгъэ сурэт шыгъэхэр дэтхэу тхыл зэрэтимыэр. Гүнщээм фэш, Бырсыр Абдулахъ адыгэ къуаджээмэ афэгъэхыгъэу къидигъыгъэ тхъильм фээу. Мы юфынкъэ, нартмэ афэгъэхыгъэ сурэтхэмкъэ, нэмийк кавказ лъэпкъхэр тапэ чыжъэу ишыгъэхэу къысщхэу.

ГҮКІЭЛІ Нурбый.

ТиЮБИЛЯРХЭР

АТЭЖЬЭХЬЭ Джэбрэил: «Зыпарэкли сыгу кIодырэп»

«Ыңға ежъ зыфиштыржыгы» зыфалохэрэм ар ащыц. Ишән-зекүлак!әхэмкі, илофшлак!әкіл, иакылкі шұхъәк!әфәнныңәрә лъытәнныңгәрә къыләжыгъя, шұлкі ыңға раригъәшоштүг. Къинышку химылтагъоу, къуачи химылтхъеу, къызәрлыклоу пстәури къызыздәхъуугъәхэм ар ащыцәп. Щыңынныңәм къинигъо зәфеш-хъафхэм, нәмылкіхэм зәптычыгъуае афәхъүштхэм ахидзәгъе цыфуу щыт, ау ахәми псасуныңәм къызәрәщык!агъеми зыпарәк!и зыгу амбыгъек!одыгъя, къызәк!амыфәгъе цыф лъэш. Арэу щытми, щытхъур, нәмылкіхэм къахагъәштыныр икласәп. Юбилеим ипәгъок!еу гущы!әгъу тызығәхъум, иштыңынныңә хәхъу-хъәгъабәм татегушы!агъ, ау иғэ-хъагъәхэм, ишүшшагъәхэм ягугъу къышынәу фәягъәп.

уна болу къызәрлыкхъуба

гъэм зэрәпчыжыгъагъер къыдәп лъытәхэмә, къоджә щылак!ән иккыныгъохэм хәни афәхъуғыр фәдәу апәрәмкі къыпщәхъу. Аар ауشتәу щытыгъәп. Иканикул хәр къудажәм щигъак!ощтыгъәш шъәжекъые закъор янә-ятәхәм ялпы!әштүг. А лъяжъаным кіапо хашык!ынәу колхозхэм кіән къагъәк!ыщтыгъ. Ащ ишүхъын Джәбрәили коччабә хильхъанәхъу. Кіәптыр къеуугъоизе губ-гъом къилхъыным нахъ кын иштыңынныңә ғоффшән къыхәмифагъәш непә къызенсәсигъэм ельытә.

Интернатым ыуж Джәбрәил политехническә техникумә Краснодар дәтым псөөлъеш сәнәхъатыр щызәригъетыпта нәүжүм политехническә институтым ишәнныңәхэм ащыхи гъэхъогъагъ. Студент зәхъум

Атэжьехээ Джэбэрэилэ мэкүү-
мэштүүм ильэнээсээ зэфэшьхьяа-
хэм — былымхууным, чыгу-
лажынным, чэтхууным — афэ-
гээзэргээ хъязмэтшэлэшко кызы-
щихуугээ куаджуу Джыракыые
шигээпсыгээ, непэ аш ишац.
Ау а юофшынээр арэл зэрэри-
гэжьеэгэяа гэри, исэнхэхт зэ-
рипхыгэяа гэри. Джэбэрэилэ
ицыкгууи икілэгэуи зэоуж
ильэс кынхэм къахиубытаях.
Мэкүүмэштишэ унэгто кызыэ-
рыкло, унэгто үүжүү ар кыыху-
хяа, зэшыпхуутфим аш зэ-
куяа. Зэоуж уахтэр, пстэумэ
афэдэу, ежь иунагууи кынфэкы-
ныг. Ары еджэлэ-интернатэу
Мыекууапэ кынызэеуахыгээм
чагаажханым льалсэу фэхуула-
гэри. Аш апэу аштэгэяа гэхэм
ар аащыг, класси 8-р кын-
шиухыг.

Интернатым игугузы юфтэшым, Джэбрэилэ ымақыи, игүшүлаки кызызблизхуғъэх, а гүккэйкыжхэм зэрхэтщағъэр зэригүапэр кыыхаштыг.

— А еджаплэм хэушхъа-
фыкыгэй утегущыгэныр төфе,
— үүагь аш. — Аш сызэрэш-
джахъэм лъешэу сырэгушхо,
шгэнэгэй щызгъотыгээр, щы-
гэнэгэй шапхъэу къыщысхаль-
хъагъэхэр нэужум лъешэу къыс-
шхъяпэжыгэх.

Ингээдээ энэхүү ялангуяа Гар-
ыгушхон лэлэжку къын болна вэ
маклэп. Клэлэццыкly ыгыгылээ
фэтэрыбэу зэхэт унэу, ФАП-у
нэмыкы псөольз зээфшхъафэ
Шэуджэн ыкы Дэдэжэ район
хэм ашаригьэшыгээр бэ, неп
къызнэсгыгээм ахэр пытэу ѿ
тих. Советскэ Союзым
Лыхъужьеу Андырхье Хүснэгтэй

Иапэрэ кілэеъэджаъэу Бэр-

Адыгейм ицыф цэрыioxэм ашыщэу, республикэм ихэхъоныгъэхэм зиахь мымаклэу ахэзышыхъагъэу, Шэуджэн районым ицыф гъешуагъэу, меценатэу Атэжъэхъэ Джэбрэилэ ыныбжь ильс 70-рэ зэрэхъурэр непэ хөгжэунэфыкы.

зэдж Гоцнагьо, интернатын идиректорыщтыгээ Илларион Серафимовыр, нэмыхкхэй езыгъэджахъэхэр, кыыдеджагъэхэр ыгу къэкыжыгъэх, бэрэ ягугуу къышыгъ. Классым нэбгырэ 30-у исыгъэм дээу еджагъэ зыпари къызэрхамыкыгъэм, нахыбэм дэгүү дэдэу къызэрраухыгъэм арт езыгъэджахъэхэм яшувшагъэу зэрилтытэрэр аш къыкигъетхыгъ.

Джэбрэилэ интернатын зэрэшдэж аль эр, къалэм зэрэдэс ыгызьтэй, унгаюу къызырхыхуяа рэпчэйж аль эр къыдэлэгээ, къоджэ щылак! Эмэхъохэм хэнэ афэхь угъээлэрэмкэ къытшэхүү. Аяа эзү щытыгъэп. Иканикул-аджэм шигъаклоштыгъэх, ын закъор янэ-ятэхэм угъу. А лъэхъаным классынэу колхозхэм къэлэштигъ. Ащ ишуухыны или клошибэ хильхъанеу. Къэлэпир къеуугъомзэ губ-ицхынным нахъ кыин ишты-лофшиэн къыхэмь фагъэу. Үзүнэсэгтэй элъытэ. Онатым үүж Джэбрэилэ техническэ техникумэу дар дэтым псэольжэштийр щызыртгъэгъотыгъ, политехническэ институт ишэнгэхээхэм аышхи-ягъ. Студент зэхъуми

парэкхи сыйгу кIодырэп. Мэфэ
[ущ нахыбэ Iоф сымышIэу сфызэ-
ырэп».

янэ-ятэхэм затыримыгбау, йоифдишлэмэ, къалэм зэрэдэсцытшыр къыгъахъээ еджага. Апэу илофшлэн зыщыригъэжъягъэр гъомылэпхъэшл комбинатэу къудажэу Кошхъаблэ дэтыгъэр ары. Нэүжым, 1972-рэ ильясым, псэолъэшл сэнэхъатэу зэджагъэмкэ илофшлэн лъигъэклотагь. Псэолъэшл къызэрэйком къыщыригъяжы пэшэ һэнатлэм аш щынэсигь.

— Псэольэшл сэнэхъатым шуагъэу хэлхэм зэу ащищ уильэуж къызэрэбгъанэрэр, — ытуяг Джеэрэилэ. — Псэольэшл эзфешхъафэу узшылэжъэрэ организацием ышыгъэхэм ублэгы зыхъукэ о уилах зэрахэлдым урмыгшихон дэлжийнэрэл.

Ильясбэу мы лъэныкъом ри-
тыгъэхэм къаклоц аш фэдэй зэ-
рыгушон лъеужэу кыгъэнаагъэр
маклэп. Кэлэццыкlu ыгынлэу,
фэтэрыбэу зэхэт унэу, ФАП-у,
нэмыхк псөольз эзфэшхъяфэу
Шэуджэн ыкли Джэджэ район-
хэм ашаригъэшыгъэр бэ, непэ-
кызынэсигъэм ахэр пытэу щы-
тих. Советск Союзым и
Лыыхъужэу Андырхье Хусен
имузееу къуаджэу Хъакурынэ-

хъаблэ дэтыр зышыгъэри Джэб-рэилэ зипэшгъэ псэольшэл организациер ары.

Псэолъяшынам хэтызэ, 1994-рэ ильясым, аш зыпареки емыхыгъэхэ юфшиэн фагазэ, Мыехьолэ къэлэ бэдзэршы-пхээм япащэу агъенафаэ. Пе-рестройкэм ильхъанэу, аш зэхъокыныгэ инхэр къызи-хыгъэхэ охьте къинэу ар щы-тыгь. Совет хабзэм къыхэху-хыагъэу, щеджагъэу, юф щизы-шлагъэмкэ а ильесхэр къызэ-рыкгуагъэхэп. Аш фэдэ органи-зации уригэшнээр нахь къины-жыгь. Цыифхэр, юфшилээ зэрямылэм къыхэкіэу, сыдми-зыгорэ бэдзэршылэм щыла-гъэкынам ыуж итыгъэх, а зыр-ары хэкылпэу ялагъэр. Аш фэ-дэу кьеуалэштыгъэр багъэ. Цыиф-къызэррыклоу ежь ыключэкіэ-кыгъэкыгъэр хэкылпэ закьюо-зилэм дээнэир шлоли зимылэ юфэу. Джеэрэилекі щытыгь.

Зәкәмми тыңығыуз а лъеха-
ным къералыгъоу зәхәзыжы, зәтезынәу ежыгъэм закон гъе-
нәфагъэ имылтыжъэу, ильхеми
кючішшо ямыләжъэ зәхъум, бзэ-
джашІехэр бзу исы зәрәхъуыла-
гъэм. Ахэм мымакіеу бзәдзэр-
шыпІехэм, щэн-щәфәным пыль-
хэм яяյэ арагъәкыщыгъ. Ари
мы юфым зы кыныгъоу хәтыйгъ.
Ау зәпстэури Джәбрәилә кызы-
зепичыштугъ. Щынәтъончъеным,
рәхъатныгъэм алтыпъәнәу күл-
лыкъоу зәхицагъэм бзәджашІе-
хэм ащаухъумагъ. Ежъ цыф-
кызызрыкъоу къеуалІехэрәм,

хэзэгтэй имылэу, ишүаагэе ари-
гъэкыщыгь, амалэу щылэм тे-
тэу бэдзэршылэхэм заригье-
ушьомбгүнүм үүж итгэг. Мые-
курапе игупчэ ит бэдзэршылэхэм
шхаплэ щигъэпсыгьэу, щылэм-
ныгьэм чылплэ зэжь рильтэй-
цугаагьэу, зышхын зимылэхэр
ыпкэ хэмэльтэу зэрэщаригье-
гъашхэрэв а лъэхьаным зэклэми
гъэшлэгьон аащыхуульэу тегущы-
лэштгэгэх. Ильэси 10 джаущтэу
а лэнатлэм үүтгэг.

Мыекуялэп ибэдзэршыгэхэм джыри япэшагь мэкүүмэцьим хэшагь зэхьум. Ари игумызэ-ньягъэрэ юфыгъо ыльэгүрэм ебгүклонэу ыгу кызыэрэфимын дэрэмрэ кызыфэзыхыгъэр. Ашыгъум ар АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм Шэуджэн районымкээ идепутатэуи щытыгь. Зэлүкіэгүйтүм зэкіэлтъякоу Джэбрэилэ хадзыгь. Мэкүүмэц хызымэтшаплэу а лъэхъянмын щылэжьыгъэр мэклагъэ, къэнагъэхэри тхъамылагъэх. Аш фэдэу районаым кынагъэхэм аштыгъиргэж кызыщыхууль эхийн колхозыр. Ари, пстэумэ афэдэу, зэтэзынэу ejkez-

гъагъ, былымхэу къафэнагъэхэр ыгъэкыгъэх. Хъызмэтшланлэр зэхэмьзыпэнүүм фэшл бэлжэнпэв

Джэбрэилэрэ ишхъэгүсээрэ сабыилл зэдапуугь. Ау ахэм язакъол зиплун шахъ зыхильхъа-

«ЫЦІЭ ежь зыфишЫжыгъ» зыфаIoхэрэм ар ашыщ. Ишэн-зекIуакIэхэмкIэ, иIoфшIакIэкIэ, иакъылкIэ шъхъэкIэ-фэныгъэрэ лъытэныгъэрэ къылэжыгъэх, шIукIэ ыцІЭ раригъэIoшъутъ.

къалихыгъ ыккы ащ тетэу мэкъу-
мэшым хэщаагъэ хъульгэ.

Бэдзэршыглэхэмкі, хъызмет-шлаглэу зуујүк ихягээмкі гүхэль инхэр илагтэх, шлоигногыгээр багтэ, ау, гүхэкыми, ежь зэриоу пстэури хүгтээп. Иофшэн зэпымыуужым, Кыныгьюу Кызызэпичигэхэм, зыгэлсэфыгтюо уахтэр зэрэмэклагтэм яягтэ къэктуаг ыкти ипсауныгтээ ошэдэмшигэу къызэещыкүүи, бэдзэршыглэхэр къыгтэтылынжынхэ фаеу хүгтээ. Ареу ѿтми, Джэбрэилэ узыр къызтыригтээкуагтээп, «сысымаджэшь, пстэури гум исынэншиш зызтьэлсэфын» ытуагтээп, къызэклэкуагтээп. Псауныгтээр зэрэзэшыкуюагтэу куачтэ къызихготтэжки мэкүүмэш хъызметэу риҳыхыгтээр зэтэригтээцуагт. Непэ ар мы лъэнүкъом гъехье-тэ анахь инхэр ѿзышыгхэрэ фермерхэм ащищ. Пстэумкычыгу гектар 600-м нэсэу елэжьы, щэ къатэу чэмхэр, мэл 800-м ехъу, чэт мин 20 зыша-ыгтхэ фермэхэр илэх. Аш годзагтэу игъашлэм зыпылтыгтэ шүшлэ ӏэпилэгтури зэпигтээрэп. Гъэстныгхэ шхтуантээр, посэу зэшшоцтхэр цыифхэм афешэлэгтэнхэм, мэштихэм яшын, нэмыкти социальнэ ӏофтхэбзэ зэфшэхъяфыбэм ар ахэлажь.

гъэр. Үшүпхұнахыңж сабын-
ищ иләу игъонемысәу идунай
9ыхъожыгъ. Ари зы кынәу ыш-
хъэ кырыкыуагъәхәм ашыщ. Аш
кыкіләнгъе сабыйхәри алъакъо
тыригъеуциағъәх, сэнәхъат зы-
рыз, һофшіләпә чыпіләхәр аригъә-
гъотыгъәх. Ахәми ежъ иехәм
фәдәу ягугъу къешы. Ежъ
ильтығъәхәм къакіләхъухъагъеу
пхъорәлтф ықи къорәлтф 11 ил,
ау ахәм ышүпхұу иехәм къа-
кіләхъухъагъәхәри къахельйтәх.
Пстәумүк 16 иләу ары зәрилорә.
Ш

— Шылыкъе, пстэумэ анахъээр куачыл къысээзытырэр джахэр ары, — ыуагъ аш. — Ахэм яне-уышырэ мафэ нахышылу хъуным сэ силяхы хэсльхъанэу сыйфай.

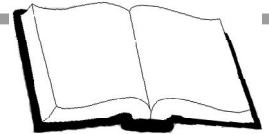
Нахыпекъе уимынэлосагъэми, апэрэ такъикъ дэдэхэм узлэ-пищэу, сыйд фэдизрэ къэгущы-лагъэми узэмьзыщын цыифхэм ашыц Джеэрэилэ. Ицыкльгом къыщыублагъэу хъугъэш-шэгъэ анах цылкури хэзигтэ имылэу къешлэжы, гээшлэгъонэу къе-lyатэ, щылэнгыгээм ильэнэйкъо пстэуми къарилоплэн ешэ, ло-фыгьюю ытэгъухэрэми шъхъэй-хыгъэу ягуту къешы. Совет хабзэу къызхэххувхагъэми шуя-гъэу хильгаарьорэр къыуагъ, ау непэрэ щылааклэр нахышылоу зэ-рилтыгэрэ ыушлэфыгъэп. Ицыкльгом щылааклэр зыфэдагъэр, нэужими цыифхэм къинигьюу къызэпачыгъэхэр ыгу къэкыжлыгъэх. Непи кын амалыгьюу ылорэп, ау джы амалышылоу щылэр нахыба хъугъэу елъыта

Нахъеъ хъбуу елтыгъ.
Аш фэдэу тэри темызээнд
бэрэ Атэжэхъэ Дээрэйнэ
тыдэгүүщигъаг. Нэүжим ихызы-
мэтшангэ нэүгасы тифшишыгъ.
Чыгу мымаклэу еубыты, лъэхъа-
ным диштэу ар зэтегъэпсъихъагь,
цыфхэм юфшээкэ амал тэрээхэр
яланхэри кыышыдэлтыгъатайх. А
зэпстэур кызыэрэдэхъуугъэм
Джээрэйнэ рэгушхо ыкыи ар
бъашшэгъонуу щитэп. Ипсауныгъ-
тэе хэвшыклэу кызыэрэшьклагъа
а хызымэтшэлпэшхор зэтыригъэ-

псыхъяга. Ар къыздэхъүщэр һофшынэм, кыным къамыгъаш-тэрэ цыф мыгупсэфыр ары нылэп. Аш тетэу джыри ильэ-сыбэрэ гухахьо хигъятуу һоф ышшэшъунэу, ипсауныгъэ къы-щымыкъэнэу, ыгу иль пстэури къыдэхъунэу тэри тыфельдо, июбилейкіэ тыфэгушло.

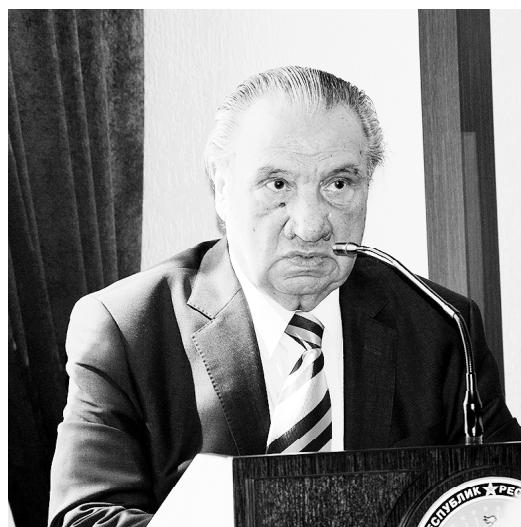
Шъолъыр шIэнныгъэ конференциер

БЗЭМ, ТХЫБЗЭМ, ЛИТЕРАТУРЭМ ЯЛФЫГЬОХЭМ ЯЗЭШЛОХЫН

Институтым изәүкіләп! Е унәшшоу дахәү ағәзәккә жығыртам цыфыбә қызығызәхәхъега багъ. Ахәр Адыгейм иапшъэрә еджаппәхәү АКЪУ-м, МҚТУ-м яшәнгъэләжъхәү, кафедрә ыкъыла факультет пащәхәр, якъеләгъаджәхәр, Адыгә Республика м ирайон зәфешъхъафхәм, къаләу Мыекъуап яеджаппәхәм адыгабзәмре литература мәрәккә адыгә ыкъыла тимышъяләпкъягъу кәләеджаклохәр ашезыгъаджәхәрәр арых.

Конференциер кызызэуихыгь
ыкыл зэрищағь философие
шлэнгъэхмкэ докторэу, гума-
нитар уштыхнхэмкэ Адыгэ рес-
публике институтын идиректо-
рэу Лылужыу Адам.

Бээм, тхыбзэм ямэфэк! зэлүүкшэх оо кыншызэхэхьагаа эх шүүфэс гүшүүлэхээ закыны фийнэзагъ АР-м гээсэн гэхэрээ шүүнгээрэхээкээ иминистрэй Клэрэштэ Анзаур.

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэу Къумпыл Мурат Къэралбый ыкъор конференцием къакъло лъашэу зэрэшойгъуягъэр къылыагъ ыкъи ащ ипсэльэ фабэ къаулигъэкъэжъыгъ. Лъэпкъ юфэу адыгабзэр зэрэшьтъыр министрэм къильэтхъыгъ. АР-м и Лышъхъэ ыкъи и Правительствэ ащ ельтытыгъэу ныдэлъфыбзэм илофыгъохэм сүдигъуи альэгумэкхэу, ащ епхыгъэ гухэльхэр зэшшохыгъэнхэмкъе ушхъягъунчъэу юф зэрашлэрэр, бзэм, адыгэ литературэм акъуачэ пытэмэ, лъэпкъым ихэхъоныгъэхэми нахь зызэралэтырэр къильэтхъыгъ. Шэныгъэ конференциеу цыиф гъэсэгъабэр зыщизэхэгүщэштхэм гъэхъягъэхэмкъе къыфельэуягъ.

Зэльшашэр лъяпкъ тхаклоу Мэнбашэ Исхъакъ адыгэ кълэ-еджэ-шыныгъэлэжыбэр, бзэм, шэн-хабзэхэм, тарихым, зеклокі-шыкіхэм якігуль-яклохэр къызэкіопігъэ конфе-ренцием зэрэштыэр зэригуулэх къытуягъ. Къэралыгъо мэхъянэ зиэ адыгабзэм илофыгъуабэ гъецкілагъэ зэрэхъущыр мы унэ нэфынэшхом къыщызэлуклахэхэм зерялтытыгъэр игуцьши-щыкінгъэтхыгъ, ау еджэным ыпалоу сабыир унагъоу къызэрхъухъэрэм, ащ бзэу щагъе-федэрэм, уасэу щыфашырэм ти-ныдэлъфыбзэ-адыгабзэ иптигъэ-лъяшыгъэ, ыпекі зэрэ-

лъыкыуатэрэр ыкыз зэрэлтъыкотэштыр зэряпхыгъэр щысехэмкіэ кырын-отыкыгъэх. Хэти ицыхыкүгөм кыышы-ублагъэу ыбзи, иль-пкыи, ихгээгүи, кье-шіе кыгъэхэм и шыхъэклэф афишэу зыкызыэриэтырэм зэрэфэклюжырэм рипхыгъ. Ежь ышьхъэкіэ икъоджэ Шыхъэшфыржь икэлэгъаджэхэм, пед-училищымкіэ — Хъэтлэнэ Айщэт, Хъэтлэнэ Абдулэ шиен-ныгъэшхоу, цыфы-

гъэ хабзэу кыяратыгъэм зэрэльигъэклотагъэр, гупшысэкіэм амал зэригъотыгъэр, ныбжь иныр — ильяс 88-р шэхэу хигъеунэ-фыкыщми, творчествэ юфышхоми, общественнэ Ѣылакіэм ихэлэжьэни илахь зэрахильхъэрэр, тхъамафэу икыгъэм льэпк юфыгъохэм япхыгъэ

тъогу зэрэтырищэгтэйгээр — Израиль, Иорданием арыс адьн-гэхэм зэралыклагээр кыылотагъэх, тыйдэ шыыс адыги зэрэшэнным, зэфэгумэктайжынным лъэпкъюфыгъохэри нахь къагъэлсын-клэхэу ыльтыатагь. Конференцием хэлжакъэхэрэм ямурад да-хэу зэшүаахынэу, тхылтым, шэ-ныгъэм яльэплагъэ къагурылоу, ахэм ныбджэгъуныгъэ адьряяа-иэнэу къафэльтэуагь. Ежь ышь-хъэкі мафэ къес зы тхылть горэ,

A black and white photograph of a middle-aged man with short dark hair and glasses, wearing a pinstripe suit, white shirt, and patterned tie. He is standing behind a dark wooden podium, looking slightly to his left with a neutral expression. On the podium is a circular emblem featuring a figure and the text "ESTATE OF THE COMMONWEALTH OF MASSACHUSETTS". The background is plain and light-colored.

къышышыгъ филология
шіләныгъәхәмкә кан-
дидатәу, бәзшәныгъәм
иотдел ипащәу Анцо-
къо Сурэт. Зипәшә от-
дельым икырыгъе иль-
сым зеклө гъогхәү
иофышәхәм зәпачы-
гъәхәм, адыгабзәм изе-
хәфын-хәгъәхъонкә
аҳәм шуағъез яләр
кырилтыкырыгъех, 2018-
рә ильсым проекты-

Зэгьеэшэн-
ушэтын шыкіл-хабзэхэр
ялэубытылэхэу адьгабзэм
ылъалса икъызэтегъэнэн-
ухъумэнкіэ гъэзагъеуз
къэгүшылағъэх гуманитар
ушэтынхэмкэ институтым
философиемрэ социо-
логиемрэкэ иотдел ило-
фышлэхэу, философиес
шлэнтигъэхэмкэ кандида-
тэу, научнэ тофышлэу О.
М. Цветковыр ыкыл со-

рэ культурэмрэкіэ икафедрэ
ипашэү, профессорэү Унэрэкъо
Рае адыгэ бзэшлэнгээрэж жур-
налэу «Псалтьэрэ» къатегу-
шылаагь.

Адыгэ тхаклоу, усаклоу, зиадыгабэз тхыхъягъэу, кіләеғъеджэн юфыр щитхъу хэльэу зыгъеңец-клягъэу, УФ-м гъесэнгъэмкэ илофышэ перытэу Лыжэсэ Мухьдин конференцием хэлэжьагь.

Адыгабзэм· литературам

циология шіендыгъэхэмкің кандидатын Гүлкіәл Зухра.

АКЪУ-м адыгэ филологием-рэ күлтүрэмрәкілә ифакультет идеканэу, адыгэ филологием ика-федре илашчу, филология шлэ-ныгъэхэмкэ кандидату Хьамыр-зэко Нуриет игущылә зығфэргэ-хыгъягъэр адыгабзэмрэ лите-ратурамра азда сре сджалом.

Филология шэныгтэхэмкээнд докторэу, Адыгэ къэралыгъо университетым алыгэ тарихтым-т

яхэгъэхъон-күүгъоен, алтапсэ гъэпытэгъян амалхэр, джащ фэдэу адыгэ бзэшлэнгъэмкіэ, адыгабзэм иегъэджэнкіэ, бзэм игъэфедкіэ-гъэлорышлаакіэ, адыгэ литературоведениемкіэ ыкли ааш иегъэджэнкіэ, лъэпкь фольклорым ыбзэкэ секциихэм гошыгъэхэу *etlan* Ioф ашлагь. Ахэм шлэнгъэлэжхэм, адыгабзэмкіэ ыкли литературамкіэ күлэгъяджэхэм гүшүйэ, къиотыкын зэфэшьхьяфхэр къашыгъях, ахэр зэкіэ шъольтыр шлэнгыгъе конференцием итемэ ин къызыгузыыхыау, адыгабзэм ыкли литературэм язэгъэшлэн Ioфыгъохэм джэуап язытэу шыгыгъях.

Конференцием Ioffeу ышла-
гъэм изэфэхьыссыжхэмкэ уна-
шлухэр синтез сх.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэтхэр ىشъынэ Астьян шэ-
ныгъэ конференцием къышты-
рихыгъэх.

ГҮҮКІЭЛІ Нурбай Усэхэр

Шэр улагъеу сэгү Ильгъ

Заоу куагъэм ильеуххэр
Чыгу шыхашьом хэкодэжых.

Ау улагъэм итамыгхэр
Мыкодыжхэу къэлтэгъожых.

Мэкъуеуплэм сыйкъекуагъеу
Сльэ осепсым ристхакыгъеу,
Щэмэдх лыгъэр къесэшкы,
Чым пцешуаша къыхегъепкы.

Чыгум шыончье хэхухыагъеу
Ильэс пчагъэм ултынгъэм,
Щэмэдх лыгъэм хиупкыгъеу
Пэштэжхы пчэдыхж тыйгъэм.

Тыгъе бзыим сыйкъегъеплы
Сэгү пцашло ильим сепллы.
Хета псэнчьеу чым хэлтыгъэр,
Хадэгъущэр изгъекыгъэр.

Сшэрэп зыпсэ ащ хихыгъэр,
Шъэфыр уахтэм зыдихыгъ.
Сэ гупшисэм сыйхехагъеу,
Шэр улагъеу сэгү ильгъ.

Сигухэлъхэм сакъемыхъеу

Сигухэлъхэм сакъемыхъеу
Уахтэм бэрэ сиулагъ.
Есхыжъягъэри сфермыхъеу,
Гъогум бэрэ ситенагъ.
Юшхъемафэ сышхъархэз,
Мы дунаир къесеплыхъеу.
Шапхъэр тыди ахэшлагъеу,
Сльэгъурэ пстэури зэгъефагъе.

Жыбыгъэм гъашэр ыуджэгъоу,
Шхъухъэр тыди щызэрхъе.
Мэз шхъаплэм шхъархыагъеу
Пклашэр гызэ огум рехъ.
Шьофы нэкъым ихажыгъеу,
Чыгу шхъашьор епхэнкыжы.
Зерихъагъэр шхъухъешагъеу
Бжыхъе ощхим ретхакыжы.

Шхъор епкы шхъом хэхагъэм,
Ултынхун имышикагъеу.
Жыбыгъэм цыфыр рихъижагъеу
Ит ошногум щыгъощагъеу.
Гъуни нэпкы имылахъ,
Нэмисыщтмэ зэтыхахы.
Ежэ псеуплэу къыбгынагъэр
Хымэ хууьгъеу елтэгъужы.

Сянэжъ

Мафэр кюсэжки чэшым нэсыгъ,
Пшесэжъ ютэгъум игъо къэсыгъ.

Ыллэпэ псыгъохэр зэдигъеджэгүээ,
Сянэжъ тысыгъеу цыр еукъебзы.

Сигъечыенеу щымыгъупшагъеу,
Орэд къидело ежэ зэхилхъагъеу.

Четыу іасагъеу сянэжъи сепллы,
Джэгуалъэ сэшы ихъэцыкуалъэ.

Ежым мэлыцыр ыукуэбзыгъеу,
Дегъекы цыпхим имэстэ лыгъэ.

Мэлыц пхыгъэр чэшым къышесы,
Джэхэшо пчэгум щызэлъешесы.

Пхыгъэм зы цыпэ іапэм къыхещы,
Ихъэцыкуалъэ ышхъе къыдещы.

Сиджэголъагъэм цыр дэчэрэгъу,
Псы хъалыгъуанеу зегъечэрэгъу.

Клигъебуукызэ орэд зэшыгъор,
Егъечэрэгъу цыдкыгъеу псыгъор.

Четыу джэгулэм зыкъиэтыгъеу,
Ицы рэджэту цыгъоу щыхугъеу.

Сянэжъ ыіапэм цыр къарещэкы,
Хъэрмэстэ фыжхэр зэпэлдыкы.

Лъэлэдэ фабэр щызэфишыгъеу,
Цыпхэр лъапэм щызэкъуедзэжы.

Цыпхы орэдым сыйкъедеукызэ,
Чэшыр клотагъеу сыхечъиежы.

Пчыхъэлпэ куум сыхильесагъеу,
Сэльэту огур сянэжъ ыхыгъеу.

Ошьогу нэкіеу цыдкыгъе шүнкым,
Жуагъохэр щыгъеу ащ щыредэжы.

Четыу шхъухыашэр огум ихагъеу,
А жоого фыжымэ джы арэджэгу.

Нэфыльир къесы, осепсыр къесы,
Хъэрмэстэ цыпхэр огум къыхэпс.

Блэкыгъэр мыжъо зэхэкъутагъеу

Машлор бгынагъеу хуурэп бэгъашэ,
Цыфым изакью къыхъэп игъашэ.

Гухэл-гукъаом тпсэ щызэрихъеу,
Тыщыл блэкыгъэм тырипчыхъеу.

Гъогум техъагъэр гъогум тенагъэп,
Гъогу темыхъагъэр зымы lyklagъэ.

Гъогу акулагъэм адрем пидзэжызэ,
Гъашэр мэклиятэ ахъэлтэшыжызэ.

Блэкыгъэр мыжъо — зэхэкъутагъеу,
Ау ёшы ащ гуагъэм еклюре лягъор.

Сикъелэту сэ гугум зэлтиштагъеу,
Бэ еспхыгъэр гуагъэм сышыгъуагъеу.

Ау гуагъэм илжэгъыгъе къыхемыкъеу,
Гъашэр згъекодыгъе симэфэкъеу.

Хэт зышлагъэр сикъелэту ижъуагъоу
Згъенфагъэр чэшым щыгъощагъеу.

Сэри сэшэ, а симафэхэр нэфыгъэп,
Сызхэнгъэр аши нахь дэгүгъэп.

Зыкъешэжъ, къисело гур іесэжъэр,
Жыгъээр а кэлэгъум кэххажынштэл.

Сигупшисэ лъэхъур тесэльхъажы,
Гъучы шхолур ыжэ дэсэльхъажы.

Ныом чыгъхэр реупкыжыхъ

Хатэм дэты чыгъхэр
Ныом реупкыжыхъ.

Гүгъэу ылэжыгъэр
Ощым дегъекожы.

Кынцли, мылэрыси,
Кынци, къужыэрэси,

Ощыр кэлэтигъыгъеу
Адиыгъ губжыгъеу.

Бзыу набгъоу чыгъгым
Тетыр кьефэхыгъы.

Набгъоу зэхэзигъэм
Щырхэр къыхэзигъы.

Ощым ыцэ лыгъэ
Тыгъэр пэжъуухы.

Чыгъэу риупкыгъэм
Нэпсыр ечхэйжы.

Мэтэмао щырхэр
Набгъохэр зэхэзыхъ.

Бзыльфыгъэ іемахэр
Пшыгъеу ефхэхыжы.
Нэпсэу ригъэхыгъэм
Пшэсэу зеэтижы.

Иупкыгъэ чыгъхэр
Хабзэм елъитэжы.

Иххорэльф пчэдыхжым
Жыгыпсэу къэтэдхыщт,

Мылэрысэ пльыхжым
Гүэу къылтычъэшт.

Ау сабыим тауштэу
Джы гурагъэштэшт.

Чыгыгы пэчч лытагъеу
Хыакъулах тельхъагъеу?

Хэбзэ лахыр ины!
Фэукочирэп гугъэм.
Хатэм дэты чыгъхэр
Реупкыжыхъ ныом.

Щызэхэпхэу гум ымакъэ,
Мыщ дунаир щызэсагъ.
Ау сэ гъогу шыльэмакъэм
Зэлтиштагъэр сикъэсагъ.

А зы тыгъэм чэши мафи
Изэфэдэу къегъэнэфы.
Сыфэягъ сэри сыхунэу
Огум итыр згъэнэфынэу.

Бэрэ мэхъу амалынчъем
Рихъижъагъэр іэпизыжъеу.
Зыдишэжъэрэп акылынчъем
Ащ чинагъэр зэриштэжъэр.

Зэтэгъафэ типсэуплэ

Тигъунапкъе къэдгэгъеу
Зэтэгъафэ типсэуплэ.

Чыгуги уни тыпсэнэу
Къэтэшыхъэ типытаплэ.

Ау кэлэгъур лъэм зэрхээ,
Игъо къесы, гъогу тыхехъ,
А пытаплэу къэтэшыхъагъэм,
Тыгу мыласэу къыдэнагъеу.

Щыт хэлэжъир тыгынагъеу,
Псэуплагъэр зэгъефагъеу.
Шагу нэкъим псэр хэшлагъеу,
Типытаплэу къэдгэнагъеу.

Бэдзэогъу

Тыгъэр огум къефхыгъеу
Тикъуладжэ щэчэрэгъ.

Нэпкы лъагэм дэчэягъеу
Кэлэцыкъуухэм адэджэгъ.

Псыхъом ычлээтиштагъеу
Ныдхым мыжъохэр щетхъакы.
Джаэм ычлээтиштагъеу
Псыкъефарзэр къырецхъ.

Нэпкы зандэм адепкъе,
Чышым тесэу къадчэхъ.
Псы гузэгум зыридзагъеу
Зэгъэхъе зэкэнагъеу.

Зэнэхъокъур зэтыхахы,
Чыгъырсэкэ эзфакло.
Псыхъом орим щызэпесыхъ,
Зыщыкуум чызэрэсэхъ.

Пцэжъяяшэм кэлэтигъеу
Ипцэхъэнти зыкыгынштэ.
Къэбэр орим рихъижъагъеу
Зыгъэлтэштэ псым къыщештэ.

Зигъешшохъеу пшэхъо пльыхжым
Хэль сабыим шхъэрэхъажы.
Тклонсэу напэм къытенаагъеу
Мэшто тэпэу хэтэхъажы.

Мэччэхъяжы Iэпс иххорэхъагъеу,
Пшэхъо гүшшэр реххыхъажы.
Зэмышьогъо нэпэ стыгъэр
Чэбэч мэлоу къэлтэгъожы.

Ошьо чапэм нэссыжыгъеу
Тыгъэм бэзийхэр ешыпхъыхъ.

Кэлэцыкъуухэр фэпэжъыгъеу
Мафэу къожъэрэм кэлээпльэжыхъ.

Тхъэпэ закью чыгым пытыр
Жыэу къепшагъэм пегъэзыжы.
Іо-льяоу жыбгъэм хэтыр
Амалынчьеу чым тэфэжы.

Бжыхъэ тхъапэу сэ къэсштагъэр
Згъечэрэгъо сэгү иль.
Сшэ сшоигъоу аш ытхыгъэр
Чыгыгы шхъэпэм сидэплъье.

Сыд фэсшэнэу къысшыгъуыра?
Чыгыгы цынэм хэсэлхъажы.
Джарэу гъашшэр джы гъэпсыгъе,
Чым къыжэхъэр аш хэхъажы.

Сыгу фэуэзэу тхъапэм сифэуэ,
Узэу гъашшэр хэлъым сегушысэ.

Дышъэ ухэскэ дышъэ ухъущтэп

Згъешшохъеу непэ сызэдхагъэр,
Щыгъэр ыгъашлоу ным фэтхагъеу
Зы сатыр ашыщэу къымгъэлхъоу,
Бэ усаклом тхаклоу къылтыгъэр.

Зи хэсчлахъэр, ахэр цыф гъэсагъехъ,
Ачи альхъуацли пстэуми ашшэхъ.
Сатыр пчагъе сэ сиусэ къызыхъем,
Сцэ къылоныр рипэсэгъэр дахэм.

Уххалэл! Сатырхэр угу рехъмэ!
Ау еклюгъэр псальэр зыдэхъыгъэм.
Чэмым ытхы уанэр ригъеклуу.
Сшэрэп непэ нэсы зи шэсиг

Искусствэмрэ зэкъошныгъэм игъогухэмрэ

Мэфэкыр зыгъэдахэрэм уегъэгушто

Пшызэ икъэзэкь хор имузыкальнэ оркестрэ цыклоу «Благовестынрэ» Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо филармоние урыс лъэпкь музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкэ и Къэралыгъо оркестрэу «Русская удалымрэ» япчыхъэзэхахъэ Мыекъуапэ щыкъуагъ.

Зэхахъэр Пасхэм фэгъэхьыгъагъ. Чыристан динлэжхэр, общестьвеннэ движениехэм ахэтхэр, искусствэр зышлгъашшэгъонхэр зэгунэнгъу шъольтирхэм ятвортческэ купхэм яконцерт еплтыгъэх.

«Русская удалым» ия 25-рэ ильэс мыгъэ хегъеунэфыкы. Ижыре ордхэм пос къалыгъэ-кэжыгъэнэм, цыфхэм алтынгъэссыжыгъэнэм оркестрэр пыль. Пшынэр, домрэр, луппшынэр, балалайкэр, нэмыйк музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм оркестрэм щагъэфедэх. Кыщым гъучыр зэрэшгэппырэр, зэрэшцэхахъэрэр, фэшхъафхэри агъэфедэхээз, ордышшохэр агъэжынчых. Джэмышхым нэсийжьеу концертын щагъэфедээр маклэп.

Дунээ классикэм хэхъагъэхэ произведениехэр, тильхъанэ композиторхэм аусыгъэхэр, оркестрэм пае зэрэгэфагъэхэ мэкъамэхэм зэхахъэм щыгъуяа. «Русская удалыр» Урысюем щызэлтшээ. Йошшэнэм, шэн-хабзэхэм, диним, фэшхъафхэм афэгъэхьыгъэхэ произведениехэр щызэнгъэм дештэх.

Композитор цэргилюу С. Рахманиновым ыусыгъэу «Мэфэк нэфыр» «Русская удалым»

угъэх. Оркестрэм хэтэу Николай Никишиным иснаущыгъэ псынкэу узыгъепшэ. Усэу Дмитрий Садовниковым ытхыгъэм тэхыгъэ ордьрэ зэхахъэм щыгъуяа.

Пасхэр гукъэгъум, шушэнэм, рэхъяатныгъэм афэгъэхьыгъ. Пчыхъэзэхахъэм мэфэкын епхыгъэ ордышшохэр щыгъэхэр гушуагъо цыфхэм къафэзыхырэмэ ашыщых. Ижыре музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм фэлэлэсэу Николай Никишиным ыгъэфедэхээз, гушхъэ къяччэр къэзыгъэтире мэкъамэхэр, оркестрэ къыдежыузе, къыргъэуагъэх.

Сэнаущхэм ячыгу

Мэфэк зэхахъэр зэзыщхэрэм къызэралыгъэу, сэнаущхэм зыкэль цыфыб Адыгэим ичыгу щапу. Бедрас Киркоровым ишүүшэ ѹофхъабзэу «Урысюем

Афэрэзэх

Пшызэ къэзэкь хорым иор-

вым, Артем Мокровым, нэмыйкхэм къызэралыгъэу, пчыхъэзэхахъэм мэфэкыр ыгъэдэхагъ.

Сурэтхэр филармонием, «Гигантым» ашыкъохъэ зэхахъэм къащытхыгъэх.

«Гигантым» щыльягъэкъотагъ

Мэлтыльфэгъум и 15-м филармонием мэфэк концертеу щыкъуагъэр Мыекъуапэ культурмкэ и Унэу «Гигантым» щыльягъэкъотагъ. Тхъаумрафэм зэхажгээ зэхахъэм къалэу Мыекъуапэ, Мыекъопэ районым янансамблэхэр, къэлэджахъэм якупхэр хэлэжьагъэх. Чыристан динир зылэжьихэрэ концертын еплтыгъэх.

Къэлэджахъэм къашыгъэх къашьохэр лъэшэу гум рихыгъэх. Пшьашхэхэр дахэу фэпагъэх, къашьом хэль гупшияр лупкэу къызэуахы. Нэгушлох, зэдьрагъаштэ.

Іэпэласэхэм ялэшлагъэхэр

«Гигантым» дэж къышызэуахыгъэх къэгъэльгъонхэр Іэпэласэхэм ялэшлагъэхэм афэгъэхьыгъ. Гхэм, гуччим, мыхъом, шэкъим ахэпшыкынхэ пльэкишт пкыгъохэр щызэнгъэм къыхахыгъэх. Нэпээлти шулафтынхэр, унагъом ишыкъэгэ ялэшлагъэхэр зэфэшхъафхы.

Мыхъом хэшшыкыгъэхэ суурэтхэр лъэгүпхъэх. Пыжхэр, хъалухэр, фэшхъафхэри гукъэ зэогъапшэх, уахэдэншь, анахь дахэр къахэпхыныр Іэшхэхэп. Курэжье цыкъуахэр, лагъэхэр, пхъем хэшшыкыгъэхэ джэгудалыгъэхэр, нэмыйкхэр зышыгъэхэм ялэштуулжээ афэрэзэх.

Адыгэ Республикаэм, гүунгъу Краснодар краим ямамыр зэдэпсэуныгъэ нахышу шыгъэнэмкэ аш фэдэ зэхахъэхэр тищыгъэх. Концертын урысхэр, адыгэхэр, ермэлхэр, къэндзалхэр, нэмыйк лъэпхъэм ашыщхэр ягуалэу еплтыгъэх. Андрей Ефименкэм, Виктор Плужнико-

имэкъэ дышъэхэр» зыфиорэм хэлэжьагъэу, Урысюем ыкли Дунаим яорэдьохэм язэнекъохъэм «Гран-при» зыфиорэ шүхъафтын шыхъаэр къащыдэзыхыгъэу, Урысюем ителекъэтинэу «Анахь дэггүүм» иклем зэдукгэгъу хэлэжьагъэу Артем Мокровыр Мыекъопэ районым щапу. Ансамблэу «Кубаночэм» хэтэу ыльэ төуцо, ар къэлэджахъэр.

А. Мокровым мэкъэ Іэтыгъэкэе урыс лъэпкь ордхэр зэхитигъэхьгэх. Зэлъашшэрэ ордэу «Калинкэр» Артем Кызыходзэм, макъэр къабзэу, гүүчиэхэр зэхэхынчыгъ. Анастасия Истамуловам мэкъэ Іэтыгъэкэе тизэригъэдэгүүгъэ произведениехэр гум иордых.

Чыристан динмэфэккэу Пасхэм лъэпкь зэфэшхъафхэр хэлэжьагъэх, ахэм язэфыщыткэ искуствэм зэргийэптиэрээр зэхахъэм къахэшыгъ.

САХЬИДЭКЬО Нурбай.

Панкратион. Урысыем изэнэкъокъу

Апэрэу Мыекъуапэ Ѣыкъуагъ

Урысые Федерацием панкратионымкэ изэнэкъокъу Адыгэ Республикэм испорт Унэшхоу «Ошьутенэм» Ѣыкъуагъ. Бэнэпээ алырэгъухэм спортсмен 377-рэ ашызэлуклагъ.

Хэгъэгум ишьолтыр 35-мэ якомандэхэр зэнэкъокъуагъ. Санкт-Петербург кыкыгъехэ бэнаклохэм апэрэ чыпээр кыдахыгъ. Краснодар краим илъиклохэм ятонэрэ чыпээр афагъешъошагъ. Къэбэртэе-Бэлькъарым спортсменхэм ящэнэрэ чыпээр ахьыгъ.

Адыгэ Республике икомандэ я 7-рэ чыпээр кыдахыгъ. Тиреспубликэ ибэнэкюю юпласэу Юрий Веренициныр килограмм 77-м нэс къэзыщчырэмэ янекъокъуагъ, дышэ медалыр кыгъафагъешъошагъ.

Урысыем панкратионымкэ изэнэкъокъу Адыгэ Республике апэрэу зэрэшчыуагъэм, зэхэшаклохэм, тренерхэм, нэмыххэм яеплыххэм афэгъехыгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» къышчихтыутиштыгъ.

Сурэтым итхэр: панкратионымкэ хэгъэгум изэнэкъокъу «Ошьутенэм» Ѣэкюю.

Футбол. Купэу «Къыблэр»

«Зэкъошныгъэр» лъыкъотэшт

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Спартак» Налщык — 0:0.

Мэлдэлфэгум и 14-м Адыгэ республикэ стадионым Ѣызэдешлагъэх.

Зезыщагъэхэр: А. Зубов — Азов, Т. Тиболов — Ардон, А. Тирахъянц — Ростов-на-Дону.

«Зэкъошныгъ»: Гиголаев, Датхъужь, Ещенко, Шаюнов, Ахмедханов, Мамонов, Березов (Къэжар, 72), Дыхьу (Делэкъу, 46), Къонэ, Іашэ (Негода, 78), Крылов (Кадиев, 67).

Зэкъош республикэхэм яфутбол командэхэр я 5 — 6-рэ чыпэхэм ашыгъэху Мыекъуапэ Ѣызэдешлагъэх. Апэрэ едзыгъом «Спартакым» иешлаклоу Мэшыкъо Хъячым тигъэгумэкъыгъ. Ухуумаклон 1екъекъ, тикъэлапчээ благъэу къекъугъ. А уахтэм Давид Гиголаевыр къэлапчээм къыдекъ, Хъ. Мэшыкъом пэуцугъ, Иэгуаор зэкидээжыгъ. Ятонэрэ едзыгъор нахь гъашгъоношыгъ. «Зэкъошныгъэм» итренер шхъялаэу Ешыгоо Сэфэрбий ешлэкло заулэ зэблихъуным ыпекъ нахыбэрэ апэкъ илъынхэу, гупчэм нахь пытэу итынхэу тифутболистхэм яджэштигъ.

Денис Крыловыр, Іашэ Анзор, Къонэ Амир, нэмыххэри апэкъ илъынхэйхэ, ау опыт ин зилэ къэлэпчэйхэутэу Шэуджэн Борис шлокъынхэ альэкъытгъэп. Делэкъо Аскэр гупчэм щешгъетгъ, зэлукъэгъур къэхүм зыщчыфэкъоштым ыпекъ лъыкъуатэу зэрфежьагъэм шуагъэ къытгъээми, тигъэгушуагъэп. Аскэр метрэ заулэкъе зыпчыжье къэлапчээм шхъяекъе зыдэом, Иэгуаор къэлэпчэйхэй ышхъягъкэ быгъэ. Тофик Кадимоври аш фэдэ чыпээр ифагъ, ау Иэгуаор къэлапчээм дигъэфагъэп. Къэжарэ Назири чыагъээр къызэйхинеу амалышу ilarь шхъяа, нэгъэуле-пэйхур икъоу къызэфагъэфедагъэп, къэлапчээм лъэшэу дэонэу игъо ифагъэп.

Командэхэр яшылпкъэу теклонигъэм фэбэнагъэх, дысэу зэдэшагъэх. Судьям зыми тамыгъэ тъожьыр фиэтыгъэп, шапхъэхэр

зэриукъуагъэхэм фэш фигъэптигъэп — ари зэкъошхэм яешгээ кэшшу хэтэлпьтэ.

Пресс-зэлукъээр

«Спартак» итренер шхъялаэу Сергей Трубицыным къызэриулагъэу, ешлэгъум ыгъэрэзагъ. Къэбэртэе-Бэлькъарым ифутбол зыкъегъээтыжыгъэнимкэ республикэм юфыгъо хэхыгъэхэр Ѣызэрахъэх. Ильэси 2 — 3-м къыкъоц шеэлэкло ныбжыкъэхэм альып-лъэштих, анах дэгъухэр къыхыштих, аш үүж командэм пшээрыль гъэнэфагъ фашыщт азэрэ купым хэхъаным фэш. «Зэкъошныгъэм» итренер шхъялаэу Ешыгоо Сэфэрбий зэрилтийхэмэ, тиешлаклохэм гуэтнэгъэ къызыхагъэфагъ, ау къэлапчээм Иэгуаор дадзэным фэш хэхыгъэхэр къагъотыгъэп. Щыкъагъэу афильэгъурэр макъэл. Ару ѿтими, «Зэкъошныгъэр» ыпекъ лъыкъотэнемын зыфегъэхъазыры.

Ешлэгъуагъэр

Я 27-рэ ешлэгъуагъэм якъеуххэр зэтэгъапшэх.

«Армавир» — «Чайка» — 3:1, «Афыпс» — «Легион» — 3:1, «Академия» — «Динамо» — 0:2, «Кубань» — «Черноморец» — 1:0, «Мэшыкъу» — «Ангушт» — 0:3, «Анжи-2» — «Спартак-2» Вл — 0:2, «Краснодар-2» — СКА — 3:2.

Чыпэхэр

1. «Армавир» — 64

2. «Афыпс» — 64
3. «Краснодар-2» — 46
4. СКА — 41
5. «Зэкъошныгъ» — 40
6. «Спартак» Н — 39
7. «Черноморец» — 38
8. «Чайка» — 37
9. «Легион» — 36
10. «Академия» — 33
11. «Биолог» — 32
12. «Мэшыкъу» — 27
13. «Ангушт» — 27
14. «Спартак» Вл — 23
15. «Динамо» — 17
16. «Анжи-2» — 16
17. «Кубань-2» — 14

Мэлдэлфэгум и 21-м «Зэкъошныгъэм» итренер шхъялаэу Ешыгоо Сэфэрбий зэрилтийхэмэ, тиешлаклохэм гуэтнэгъэ къызыхагъэфагъ, ау къэлапчээм Иэгуаор дадзэным фэш хэхыгъэхэр къагъотыгъэп. Щыкъагъэу афильэгъурэр макъэл. Ару ѿтими, «Зэкъошныгъэр» ыпекъ лъыкъотэнемын зыфегъэхъазыры.

Мыекъуапэрэ Налщыкре якомандэхэм язэлукъэгъу Адыгэ Республике и Лышихъэу Къумпиль Мурат, Урысыем и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хъасанэхъо Мурат, республикэм физкультурымкэ Ѣыкъи спортымкэ и Комитет итхъаматэу Дэгужье Мурат, Правительствэм хэтхэр, спортым илофышихъэр, футбольымкэ Адыгэ Республике и спортсмен өджэпхэм зашызыгъэсээрэ къэлэцыкъуухэр, ныбжыкъэхэр елпьтэгъэх.

Стадионым сатыум пылхэр къакъохи, щапхъэхэр къышызэ-лихъагъэх, цыфхэм языгъэпсэ-фыгъо уахтэ гъашгъоношыгъэх, агъекъонымкэ искуствэм пыщаагъэхэм юфыгъохэр зэрахъагъэх, адыгэ ордхэр щагъэжынчыгъэх.

Апшъэрэ купыр

Гумэкъы- гъохэм къакъи- чырэп

Хэгъэгум футболымкэ изэнэкъокъу хэлажэхэрэ командэхэу апшъэрэ купым хэтхэм я 26-рэ ешлэгъуагъэр ялагъэх. Зэлукъэгъуагъэр зэраухыгъэхэм шуузэпяппль, чыпэу зыдэштихэр зэжъуагъапшэх.

Зэлукъэгъуагъэр

«Ахмат» — «Тосно» — 1:0, «Амкар» — «Рубин» — 0:3, «Динамо» — «Локомотив» — 0:4, «Зенит» — «Анжи» — 1:0, «Краснодар» — «Арсенал» — 3:0, «Урал» — «Спартак» — 2:1, «Уфа» — ЦСКА — 1:1, «Ростов» — СКА — 2:0.

Медальхэм афебанхэрэ командэхэм ялохэр къызэрихъохэп. «Локомотивыр» лъэкъуатэ, нэмыххэм ямурадхэм къэхүүхэу афэхъущтыр къэшгэгъуа. Ауж къинхэрэ командэхэм гумэкъыгъоу ялэр бэ.

Зэтэгъапшэх

1. «Локомотив» — 55
2. «Спартак» — 50
3. «Краснодар» — 47
4. ЦСКА — 45
5. «Зенит» — 45
6. «Арсенал» — 35
7. «Уфа» — 35
8. «Рубин» — 34
9. «Урал» — 33
10. «Ахмат» — 30
11. «Динамо» — 30
12. «Ростов» — 30
13. «Амкар» — 28
14. «Анжи» — 24
15. «Тосно» — 24
16. СКА — 13.

Я 27-рэ ешлэгъуагъэр

21.04 «Рубин» — «Ростов»

«Анжи» — «Урал»

22.04

СКА — «Динамо»

«Арсенал» — «Зенит»

«Тосно» — «Амкар»

ЦСКА — «Краснодар»

«Локомотив» — «Уфа»

23.04

«Спартак» — «Ахмат».

Нэклубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТЫЛЪ Нурый.

Зэхэзыщагъэр
ыкъи къыдээз-
гъэкъырэр:

Адыгэ Республике
лъэпкъи Иофхэмкэ,
Іэкъыб къэралхэм ашы-
псэурэ тильзэвэгъу-
хэм адыгээ зэлхын-
гъэхэмкэ Ѣыкъи къэ-
бар жууцэх иамал-
хэмкэ и Комитет
Адрессыр: ур. Кре-
стянискэр, 236

Редакциер
зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къ. Ихъырэр А4-къэ
заджэхэр тхъапхэу
зипчагъэкъ 5-м
емыххэхэрэй. Са-
тырхэм азыгагу 1,5-рэ
дэлээу, шрифтэй 12-м
нахь цыкъунэу Ѣытэп.
Мы шапхъэхэм ади-
мыштээ тхъгъэхэр
редакцием
зэлгэгъэжъохых.

Зышаушихъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмкэ,
телерадиокъэтын-
хэмкэ Ѣыкъи зэлхы-
гъэсэхээ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпэгъэлоры-
шапхъэр, зэраушихъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышаушихъатырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъемкэ
чыагъэр
4665
Индексхэр
52161
52162
Зак. 671

Хэутынм узшы-
кэлхэнэу Ѣыт уахтээр
Сыхъатыр
18.00

Зышаушихъатыр
уахтээр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэм
игуадзэр
Мэшлэхъо С. А.

Пшъэдэкъыж
зыхъырэ секретарыр
Хъурмэ
Х. Х.